

Ausztrália kettős identitása – stratégiai előny vagy kényszerhelyzet?

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2025.

Szerző(k):

Buzna Viktor

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet weboldalán](#).

2025. május 15.

Buzna Viktor, kutató, MKI

AUSZTRÁLIA KETTŐS IDENTITÁSA – STRATÉGIAI ELŐNY VAGY KÉNYSZERHELYZET?

Ausztrália az utóbbi időben a nagyhatalmi konfliktusok előterébe került, ami megváltoztatta a világpolitikában betöltött helyét. Az Amerikai Egyesült Államok és Kína közötti manőverezés nem új kihívás Canberra számára, és ez az ország külpolitikájának a kettős identitásában is megjelenik. A nemrég újraválasztott ausztrál kormány, illetve a Donald Trump vezette amerikai diplomácia számos kihívás előtt áll az indo-csendes-óceáni térséget illetően, de a védelmi partnerség és az energetika stabil alapot biztosít a két ország együttműködéséhez.

Minden várakozást megcáfoló eredménnyel zárult a májusban tartott ausztráliai parlamenti választás: huszonegy év után először fordult elő, hogy újránzi tudott egy hivatalban lévő miniszterelnök. Anthony Albanese és az általa vezetett Munkáspárt (ALP) így újabb három évig tarthatja magánál a kormányrudat, annak ellenére, hogy az ország gazdaságát stagnálás és infláció jellemzi. Ez az előzmény azért fontos, mert a kampány során megjelentek a külpolitikai kérdések is, amelyek Ausztráliában is gyorsan megfordíthatják a politikai lapjárást. A kontinens nemzetközi pozíciója ugyanis jelentősen felértékelődött, amit az is alátámaszt, hogy megválasztását követően Trump elnök elsőként Albanesevel találkozott személyesen.

A jelen írás Ausztrália külpolitikáját értékeli, és kiindulópontként egy alternatív aspektust, az ország kettős identitását veszi alapul. Az elemzés feltevése ugyanis az, hogy Ausztrália nemcsak egy angolszász középhatalom, de jelentős ázsiai háttérrel is rendelkezik – ez pedig lehetőséget teremt Canberra számára, hogy az indopacifikus régióban egyre erősödő nagyhatalmi szembenállás között egyensúlyozva érvényesítse az érdekeit.

ÁZSIA VS. A NYUGAT – MERRE TART AUSZTRÁLIA?

Ausztrália lakossága egy multikulturális társadalmat alkot, annak minden áldásával és problémájával együtt. A 2021-es népszámlálási [adatok](#) szerint a 28 millió fős ország állampolgárainak 27,6 százaléka külföldön született. A válaszadók összesen 349 olyan etnikumot jelöltek meg, amelybe valamelyik felmenőjük tartozott; eközben a bevándorlás ütemének a növekedése mögött csupán öt ázsiai országból érkezők állnak: Indiából, Nepálból, a Fülöp-szigetekről, Kínából és Vietnámból.

Az etnikai sokszínűségből fakadó együttélési nehézségekről és az azokból eredő súrlódásokról rendszeresen jelennek meg [hírek](#) a világsajtóban. Közben a jól kontrollált bevándorlás a gazdasági [fejlődés](#), a sokszínűség pedig hivatalosan is az ausztrál nemzeti identitás [alapját](#) képezi. A kétélű multikulturalizmus áthatja a társadalom egészét, így olyan, látszólag a belügyektől távol eső területeken is szemponttá vált, mint a kül- és biztonságpolitika – különösen Ausztrália nemzetközi pozíciójának a drasztikus megváltozása következtében. A világpolitikában sokasodó konfliktusok, Kína hatalmi ambíciói, illetve az indo-csendes-óceáni régióban zajló folyamatok ugyanis új helyzetet teremtenek az ország számára. A térségben zajló nagyhatalmi versengésben Canberra helyi középhatalomként ellensúlyozó erővé nőheti ki magát – így Ausztrália a „világvégi kontinens” szerepből a geopolitikai sakkjátszma kiemelt színterévé lép elő.

Ha megválaszoljuk a kérdést, hogy hogyan befolyásolja az összetett kulturális háttér Ausztrália külpolitikai érdekérvényesítését, az segít megérteni az ország egyensúlyozó stratégiáját és prognózist készíteni a térségben zajló hatalmi átrendeződésről is. A külpolitikai térben a multikulturális háttér egyik oldalról a nyugati szövetségi rendszer, különösen az Egyesült Államok iránti elköteleződés, a másiktól az ázsiai kapcsolódás, azon keresztül pedig a pozitív kínai viszony jelentette kettősségben értelmezhető. Míg ugyanis Nyugaton, így Magyarországon is, Ausztráliára angolszász országgént, nyugati kultúráként gondolunk, addig az ország identitása az említett nagyfokú ázsiai bevándorlás, valamint a földrajzi helyzete miatt is ennél jóval összetettebb. Valójában már a 20. század közepén megjelent az igény az ázsiai kapcsolódás hangsúlyosabb [kifejezésére](#). A következő évtizedekben több mint hatvan hivatalos politikai dokumentumban dolgozták ki az elképzelés részleteit, és 1988-ban az oktatásban be is vezettek egy Ázsia-ismeretek (*Asia literacy*) nevű tantárgyat. E politika azonban természetesen állandó támadás alatt áll, hiszen „Ázsia” a kulturális és nyelvi tagoltság miatt maga is nehezen egységesíthető fogalom – tehát amennyiben Ausztrália az ázsiai identitását kívánja erősíteni, azt is pontosítani kell. A

koncepció ennek ellenére a kultúr- és oktatáspolitikai területéről lassan begyűrűzött a gazdaságról és a külpolitikáról zajló viták közé is.

Ennek hátterében az 1990-es években elkezdődött kínai gazdasági fellendülésben rejlő lehetőségek kiaknázása iránti igény állt. Az ezredfordulót követően a kelet-ázsiai ország Ausztrália legnagyobb importőrévé [vált](#), majd a kétoldali kapcsolatok építésének az egykori Kína-szakértő, Kevin Rudd 2007-es (és 2013-as) miniszterelnökké választása adott új lendületet. A két fél viszonya a 2015-ben aláírt szabadkereskedelmi megállapodással jutott a csúcspontra, a jobboldali Scott Morrison vezette kormány idején viszont gyors hanyatlásnak indult. Canberra kitartóan firtatta Kínának a világjárvány kitörésében való felelősségét, valamint biztonsági okokra történő hivatkozással kizárta a piacairól a Huawei távközlési vállalatot. Peking importkorlátozásokkal válaszolt, miközben egyre nagyobb lendülettel jelent meg a dél-csendes-óceáni térségben. Az utóbbi öt évben a térség apró szigetországai, amelyeket csábított a Kínai Népköztársaság növekvő gazdasági hatalma, sorra szakították meg a Tajvannal folytatott bilaterális kapcsolataikat. A döntésük eredményeképpen megkezdett kínai infrastrukturális beruházásokkal, sőt a Salamon-szigetekkel megkezdett biztonsági együttműködéssel már Ausztrália hátsóudvarában érvényesült Peking befolyása. Mivel ez már az Egyesült Államok regionális pozícióját is sértette, Canberrára komoly hatalmi nyomás nehezedett – de a külpolitikája kettős identitását mégsem adta fel, hanem arra építve óvatos egyensúlyozásba kezdett.

A 2022-ben meg-, majd idén májusban újraválasztott Anthony Albanese kormányfő az „újraindítás” (*Reset*) szlogenre építi a Kína-politikáját. A célja, hogy úgy rendezze a gazdasági kapcsolatát Kínával, hogy közben folytatja az amerikai, nyugati érdekek markáns képviselését a térségben. Az Egyesült Államok azonban észlelte a politikai irányváltást, s ezért Canberra intézményi építkezésekbe [kezdett](#). Ez nyugodt szövetségi háttérrel sem könnyű művelet, de a második Trump-érában az ausztrál kormánynak új kihívásokkal is szembe kell néznie. Donald Trump ugyanis erősen kritikus a fennálló multilaterális együttműködési mechanizmusokkal szemben, és az Egyesült Államok számára jelentős költségekkel járó szervezeteknek a leépítésére utaló kijelentéseket tett. Ausztrália külpolitikai gondolkodásában jelenleg a Nyugat-központú többoldali együttműködések iránti felelősségvállalás kiemelt szerepet kap, ha azonban Trump komolyan gondolja a nemzetközi intézmények leépítését, Canberra – a külpolitikája kettős identitására támaszkodva – átértékelheti a prioritásait. Az Egyesült Államok és Ausztrália változó viszonya két fontos ügyre irányítja a figyelmet: az AUKUS védelmi együttműködésre és az energiapolitikára.

AZ AUKUS EGYÜTTMŰKÖDÉS – MERRE TOVÁBB?

Az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Ausztrália között 2021 szeptemberében létrejött védelmi együttműködési megállapodás (AUKUS) az indo-csendes-óceáni régió biztonsági architektúrájának az egyik alapja lett. A partnerség két pillérre támaszkodik: az egyik nukleáris meghajtású tengeralattjárók beszerzésére irányul, a másik pedig a védelmi technológiai együttműködést mélyítené el az angolszász országok között, s akár azokon kívüli államokkal is. Egyes számítások szerint az első pillér 2050-ig akár 368 milliárd dollárt is kivenne a költségvetésből, miközben aszimmetrikus függőségi viszonyt alakítana ki, és a szövetségeseihez láncolná Ausztrália védelmi képességeit. Szakmai körökben ezért egyre gyakrabban emlegetik a „B opciót”, amely esetén Canberra költségcsökkentés céljából más országokat is bevonhat a tengeralattjáró-beszerzési programjába, amit az is indokolhat, hogy az amerikai elnöknek a hozzáállása – legalábbis az eddigi megnyilvánulásai alapján – nehezen kiszámítható. Trump ma látszólag érdektelen az együttműködéssel kapcsolatosan, ez azonban vélhetően inkább újabb diplomáciai, kommunikációs húzás a részéről. Az AUKUS-ból ugyanis elsősorban az amerikai beszállítók profitálnak.

A kampánya során a Munkáspárt az AUKUS-t a nemzetbiztonság és a gazdasági növekedés kulcsfontosságú pilléreként mutatta be: a megállapodás keretében tervezett nukleáris meghajtású tengeralattjárók beszerzése és a kapcsolódó ipari fejlesztések mintegy húszezer munkahely létrehozásával kecsegtettek, különösen azon régiókban, ahol a járművek építése és karbantartása zajlik majd. A következő hároméves ciklusban ezért az Albanese-kormány számára jelentős feladatot jelent az AUKUS menedzselése. Nemcsak a társadalom felé kell pozitív képet felépítenie a méregdrága együttműködésről, de az amerikai kapcsolatokhoz, a vámfenyegetés leszerelése érdekében is fel kell használnia azt. Mindezt a sajtó és az ellenzék legnagyobb figyelme mellett muszáj koordinálnia, hiszen mindenki tudja, hogy a változó nemzetközi környezetben az AUKUS együttműködés az Egyesült Államok és Ausztrália kapcsolatainak az Achilles-ínjává vált.

ENERGETIKA: AUSZTRÁLIÁBAN IS ÖRÖKZÖLD TÉMA

Ahhoz, hogy az Albanese-kormány rendezze a kapcsolatait Washingtonnal, és Trumpot a korábban bejelentett vámfenyegetései visszavonására készítse, az energetikai együttműködések kínálnak jó [alternatívának](#). E területen az Egyesült Államok exportpiacokat keres, miközben Ausztráliának jelentős energetikai beruházásokat kell végrehajtania. Mindkét ország a cseppfolyósított gáz (LNG) legjelentősebb exportőrei közé tartozik: az Egyesült Államok a világon az első, Ausztrália pedig a harmadik (Katart követően). A legnagyobb piacuk Kína, ahol az ausztrál beszállítók eredményesen szorítják ki a kereskedelmi háború során ott szankcionált amerikai importőröket. Márciusban a Woodside Energy tizenöt éves, 2027-től 600 ezer tonna LNG exportálásáról szóló szerződést [kötött](#) a China Resources Gas nevű állami vállalattal. Ugyanakkor hiába Ausztrália a világ egyik legnagyobb LNG-exportőre, mert az előrejelzések szerint az ország tartalékai nem tudják ellátni a hazai keresletet. Ennek oka egyrészt a hatósági ársapka, amely mesterségesen lenyomja a gáz árát a belső piacokon, így a cégek az LNG-t jobb feltételekkel tudják a külső piacokon értékesíteni. Másrészt Ausztrália nem rendelkezik megfelelő belső gázszállítási infrastruktúrával, miközben a kontinens keleti partvidékén nincsenek források – ezért az ottani keresletet a partokon épített terminálokkal kell [kielégíteniük](#). Ausztrália jelentős energiainfrastruktúra-fejlesztéseket hajt végre, s e beruházások nemcsak a hazai gazdaságot erősítik, hanem lehetőséget teremtenek az Egyesült Államokkal való energetikai együttműködés elmélyítésére is, különösen a kritikus ásványi anyagok és a tiszta energia technológiai terén.

A Munkáspárt a megújuló források mellett foglalt állást, míg az ellenzék, a Nemzeti Párt és a Liberális Párt az atomenergia pártján áll. A kormány energiapolitikája illeszkedik az Egyesült Államokkal már 2023 májusában elindított, „Climate, Critical Minerals, and Clean Energy Transformation Compact” nevű kezdeményezéshez, amely a tiszta energia és a kritikus ásványi anyagok terén való együttműködés elmélyítését célozza. Kérdés ugyanakkor, hogy a Trump-kormány komolyan veszi-e az előző adminisztráció által tető alá hozott [programot](#). A folytatása mellett szóló érv, hogy a megállapodás keretében közös projektek megvalósítását tervezik a hálózati modernizáció, a hosszú távú energiatárolás és a fenntartható repülési üzemanyagok fejlesztése kapcsán. Emellett létrehozta egy kétoldalú munkacsoportot, amely a bányászat és a feldolgozás terén történő beruházások ösztönzésére és a piaci átláthatóság növelésére összpontosít.

Anthony Albanese miniszterelnök továbbra is azt hangsúlyozza, hogy az Egyesült Államokkal való gazdasági együttműködés – különösen az energetikai szektorban – stratégiai jelentőségű a hazája számára. Megerősítette, hogy a Trump-adminisztráció által bevezetett vámok ellenére Canberra a jövőben is elkötelezett lesz a kétoldalú kapcsolatok erősítése iránt, és az energetikai együttműködés terén kínálkozó lehetőségek kiaknázására törekszik. Noha a Fehér Ház jelenleg nagyobb figyelmet fordít a közel-keleti térségre, valamint az Egyesült Államok–Oroszország–Kína hármas viszonyrendszer kezelésére, az indo-csendes-óceáni térség továbbra is az amerikai külpolitika egyik központi prioritása marad – amelyben Ausztrália kiemelt szerepre számíthat.

STRATÉGIAI EGYENSÚLY A NAGYHATALMAK KÖZÖTT

Ausztrália külpolitikáját tehát alapvetően a kettős identitás határozza meg: egyszerre angolszász, nyugati középhatalom és egyre erősebb ázsiai kötődésekkel rendelkező állam. Ez a kettősség nemcsak a multikulturális társadalmi szerkezetben érhető tetten, hanem a külpolitikai manőverezésben is, amelynek tétje az USA és Kína közötti éleződő versengésben való helykeresés. A lakosság közel egyharmada külföldön született, döntően ázsiai országokból érkezve, ami hosszú távon kulturális hidat teremt a régió felé, és belső alapot ad a külpolitikai nyitottságnak.

Az elmúlt években Kínával való kapcsolata ingadozóvá vált: a szabadkereskedelmi együttműködés csúcspontját a Huawei-ügy és a világjárvány felelősségének firtatása után gyors romlás követte, de az Albanese-kormány a „reset” jelszavával próbál egyensúlyt teremteni a gazdasági érdekek és a nyugati szövetségi elköteleződés között. Ebben kulcsszerepet játszik az AUKUS-megállapodás is, amely a nukleáris tengeralattjárók beszerzésére és a védelmi technológiai együttműködésre épül, ugyanakkor óriási költségei és az amerikai szövetségesektől való függősége miatt viták kereszttüzeiben áll. Canberra igyekszik gazdasági előnyökkel, munkahelyteremtéssel legitimálni a társadalom felé ezt a kényszerű elköteleződést.

Energiafronton Ausztrália egyszerre globális exportőr és belső ellátási gondokkal küzdő ország. Az LNG kivitelében meghatározó szereplő, ám az infrastruktúra hiányosságai miatt a hazai kereslet kielégítése nehézségekbe ütközik. A külpolitikai színtéren azonban az energetikai együttműködések – különösen az Egyesült Államokkal és Kínával – stratégiai eszközként jelennek meg, amelyek egyszerre jelentenek gazdasági lehetőséget és geopolitikai kockázatot.

Mindezek eredőjeként Ausztrália a világpolitika sakktábláján már nem elszigetelt kontinensként, hanem aktív szereplőként van jelen: kettős identitása egyszerre kényszer és lehetőség, amelyet megfelelő egyensúlyozással stratégiai előnnyé alakíthat a nagyhatalmi versengés közepette.